

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Georg Friedrich Haendel

Blessed is the people

(από τη συλλογή Chandos Anthem αρ. 7)

(μεταγραφή Άλκης Μπαλτάς)

1'50''

Josef Haydn

Divertimento σε Σι ύφεση μείζονα (με το χορικό «του Αγίου Αντωνίου»)

10'

Anton Reicha

Κουιντέτο Ξύλινων Πνευστών σε Μι ύφεση Μείζονα Έργο 88, Αρ. 2

II. Minuetto: Allegro

3'50''

Franz Danzi

Κουιντέτο Ξύλινων Πνευστών σε Σολ Μείζονα, Έργο 67, Αρ. 1

II. Andante con moto

3'10''

Richard Wagner

Der Engel - Ο Άγγελος

(μεταγραφή Άλκης Μπαλτάς)

3'15''

Alkis Baltas

Μικρή σουίτα για Κουιντέτο Πνευστών

7'20''

Συνολική διάρκεια προγράμματος : περ. 29 λεπτά

Κουιντέτο Ξύλινων Πνευστών

Το σύνολο αυτό αποτελείται από τα πέντε πιο κάτω ξύλινα πνευστά:

Φλάουτο

Όμποε

Κλαρινέτο

Γαλλικό κόρνο

Φαγκότο

Το Κουιντέτο Ξύλινων Πνευστών εξελίχθηκε από ένα δημοφιλές Μουσικό Σύνολο κατά το τέλος του 18^{ου} αιώνα στη Βιέννη, το οποίο αποτελούσαν 2 Όμποε, 2 Κλαρινέτα, 2 Κόρνα και 2 Φαγκότα. Η εξέλιξη των μουσικών οργάνων κατασκευαστικά αυτή την εποχή τα έκανε πιο εύχρηστα οδηγώντας τους συνθέτες αυτής της εποχής να συνθέσουν πιο δύσκολο ρεπερτόριο για μικρότερα σύνολα. Οι συνθέτες **Anton Reicha** και **Franz Danzi** ήταν οι συνθέτες που καθιέρωσαν αυτό το είδος στα έργα τους.

Μετά τα μέσα του 19^{ου} αι. μειώθηκε το ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο είδος και επανήλθε πολύ πιο έντονα κατά τον 20^ο αι. μέχρι σήμερα.

Εμβάθυνση

Συγκρίνετε ένα παράδειγμα Κουιντέτου Ξύλινων Πνευστών του 19^{ου} και του 21^{ου} αι.
Μπορείτε να τοποθετήσετε χρονικά τα πιο κάτω παραδείγματα;

1. <https://www.youtube.com/watch?v=MFQ6FecTqYE&list=RDCeahSXTQ-c&index=2>
2. <http://robertpaterson.com/wind-quintet-klezmeshugeh-quintet>

Γνωρίστε τα όργανα του Κουιντέτου ξύλινων πνευστών:

<https://www.youtube.com/watch?v=KEt1Mm8sSkA>

0:44 – 0:59 Φαγκότο

1:05 – 1:14 Κλαρινέτο

1:19 – 1:34 Όμποε

1:40 – 1:59 Φλάουτο

Ένα από τα πέντε όργανα στο Κουιντέτο πνευστών δεν είναι ξύλινο πνευστό αλλά

_____!

<https://www.youtube.com/watch?v=yE0aSxziNdY>

1:05 – 1:20 Γαλλικό κόρνο

Διπλό καλάμι: Φαγκότο, όμποε

Μονό καλάμι:
κλαρινέτο

Φλάουτο

Γαλλικό κόρνο

Πρωτόκολλο –Εθιμοτυπικό

Σε μια συναυλία κλασικής μουσικής:

- ❖ Παρακολουθούμε με προσοχή τη συναυλία και σε καμία περίπτωση δεν ενοχλούμε τους γύρω μας.
  - ❖ Ουδέποτε τρώμε, πίνουμε ή μασούμε τσίχλα.
- ❖ Δεν μπορούμε να βγούμε από την αίθουσα αν δεν τελειώσει η συναυλία.
  - ❖ Έχουμε πάντοτε κλειστά τα κινητά μας τηλέφωνα.
- ❖ Απαγορεύεται η ηχογράφηση της συναυλίας, γιατί αποτελεί παραβίαση του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων.
  - ❖ Χειροκροτούμε πάντοτε στο τέλος κάθε έργου και όχι ενδιάμεσα.

Αν ένα έργο αποτελείται από διάφορα μέρη
όπως τα πιο κάτω έργα:

Josef Haydn

Divertimento σε σι ύφεση μείζονα

και

Άλκη Μπαλτά

Μικρή Σουίτα για Κουιντέτο Πνευστών

τότε θα υπάρξει ένα σύντομο κενό
μεταξύ των μερών του.

Εδώ δεν χειροκροτούμε και περιμένουμε να
τελειώσουν όλα τα μέρη του έργου
για να χειροκροτήσουμε.

Georg Friedrich Handel (1685 – 1759)

Blessed is the people

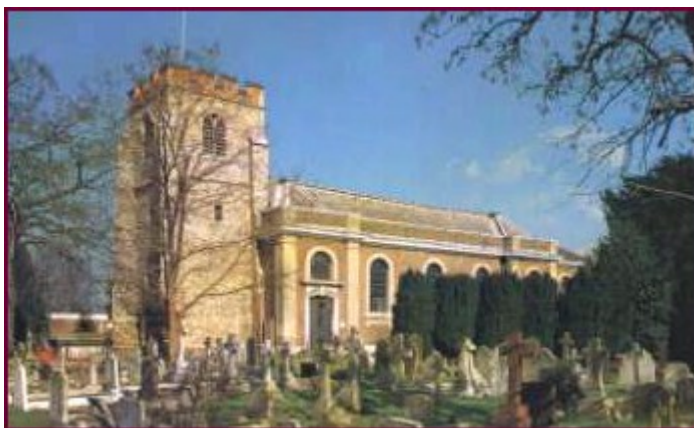
(από τη συλλογή Chandos Anthem Αρ. 7)

(μεταγραφή Άλκης Μπαλτάς)

Γερμανός συνθέτης που ξεκίνησε ως οργανίστας. Έζησε αρκετά χρόνια στην Ιταλία και στη συνέχεια στην Αγγλία. Σημαντικά του έργα αρκετές όπερες και ορατόρια όπως «Μεσσίας», «Ιούδας Μακκαβαίος», χορωδιακά έργα και κονσέρτα.

Το καλοκαίρι του 1717 ο συνθέτης μπήκε στην υπηρεσία του πρώτου Δούκα του Chandos. Στα καθήκοντα του ήταν και η σύνθεση θρησκευτικής μουσικής με σημαντικό έργο τους 11 Ύμνους «Chandos Anthems» που γράφτηκαν για τα εγκαίνια μιας μικρής εκκλησίας στο κτήμα του Δούκα.

Ο συγκεκριμένος ύμνος από τη Συλλογή Chandos Anthems αρ.7 *Blessed is the people* (Ευλογημένοι ας είναι οι άνθρωποι) εκτελείται από σόλο φωνή και -στο πρωτότυπο- συνοδεία εγχόρδων, όμποε, φαγκότου και εκκλησιαστικού οργάνου.

Εδώ μπορείτε να ακούσετε το κομμάτι:

https://www.youtube.com/watch?v=TjNm_PmT6jU

με τη σοπράνο Patrizia Kwela και το Μουσικό Σύνολο The Sixteen

Blessed is the people, O Lord that can rejoice in thee: they can walk in the light of thy countenance [Ευτυχισμένος είναι ο λαός, Κύριε, που μπορεί να χαιρέται για Σένα, αυτός μπορεί να περπατήσει στο φώς σου]

Εδώ μπορείτε να ακούσετε απόσπασμα από μια άλλη εκτέλεση του ίδιου ύμνου:

http://www.hyperion-records.co.uk/dc.asp?dc=D_CDA67737

Το έργο έχει μεταγραφεί ειδικά για Κουιντέτο Πνευστών από τον Μαέστρο και Καλλιτεχνικό Διευθυντή της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου κ. Άλκη Μπαλτά.

Εμβάθυνση

Πόσο πιθανό θα ήταν να είχε γράψει ο ίδιος ο Handel ένα Κουιντέτο για ξύλινα πνευστά; Σχολιάστε.

Divertimento (Ντιβερτιμέντο):

Χαρακτηριστικό μουσικό είδος του 18^{ου} αιώνα με εύθυμο χαρακτήρα, το οποίο ακουγόταν σε κοσμικές εκδηλώσεις, πολύ συχνά σε ανοιχτό χώρο. Μπορεί να αποτελείται από ένα μέχρι οκτώ μέρη.

Josef Haydn – Γιόζεφ Χάυντν (1732-1809)

Divertimento σε Σι ύφεση μείζονα (με το χορικό «του Αγίου Αντωνίου»)

Αυστριακός συνθέτης και διευθυντής ορχήστρας. Έγραψε πολλές Συμφωνίες, Ντιβερτιμέντα, Όπερες, Σονάτες, Κοντσέρτα για πιάνο.

Το κομμάτι που θα ακούσετε αποτελείται από τέσσερα μέρη:

1. Allegro con spirito
2. Chorale St. Antoni
3. Menuetto
4. Rondo Allegretto

Πριν το 1784 ο συνθέτης έγραψε μια σειρά έργων για τη Βασιλική Στρατιωτική Μπάντα, τα οποία εκτελούνταν σε επίσημα δείπνα ή εκδηλώσεις στο ύπαιθρο.

Σε αυτά θεωρείται ότι ανήκει και το συγκεκριμένο κομμάτι, το οποίο γράφτηκε αρχικά για 2 όμποε, 2 κόρνα, 3 φαγκότα και ένα serpent (μεταφρ. ερπετό)

Όμως ...

Ενδιαφέρον στοιχείο:

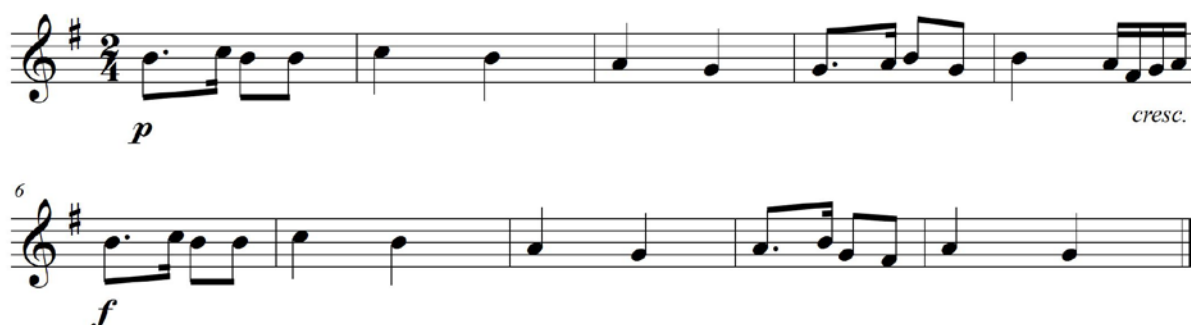
Η αυθεντικότητα του έργου αμφισβητείται. Ο γνωστός ερευνητής που ασχολήθηκε με το έργο του Haydn H.C Robbins Landon υποστηρίζει ότι δεν είναι στην πραγματικότητα έργο του Haydn αλλά κάποιου μαθητή του!

Στην εποχή που έζησε ο συνθέτης οι εκδότες συχνά παρουσίαζαν ανυπόγραφα χειρόγραφα ως αυθεντικά έργα διάσημων συνθετών για να κερδίσουν χρήματα.

Εδώ μπορείτε να ακούσετε το κομμάτι:

<https://www.youtube.com/watch?v=zXOgNBeUc2Y>

Δοκιμάστε στα μουσικά σας όργανα τη μελωδία από το II μέρος το Χωρικό του Αγ. Αντωνίου:

Παρτιτούρα:

Divertimento No. 1 in B-Flat for Woodwind Quintet

I

JOSEPH HAYDN

arr. by the

Philadelphia Woodwind Quintet

Allegro con Spirito

Φλάουτο

Όμποε

Κλαρινέττο

Κόρνο

Flute

Oboe

Clarinet in B $\flat$

Horn in F

Bassoon

Βρέστε ποιο όργανο

λείπει!

Εμβάθυνση

Ο συνθέτης Johannes Brahms χρησιμοποίησε το θέμα του Χωρικού του Αγίου Αντωνίου από το έργο του Haydn για να δημιουργήσει το έργο του "Θέμα και παραλλαγές σε ένα θέμα του Haydn"

Ακούστε το θέμα και παρατηρήστε πώς χρησιμοποιείται στις διάφορες παραλλαγές:

<https://www.youtube.com/watch?v=BAuqxEMRapg>

Anton Reicha – Άντον Ράιχα (1770 – 1836)

Κουιντέτο Πνευστών σε Μι ύφεση Μείζονα έργο 88, αρ. 2

II. Minuetto: Allegro

Γεννήθηκε στη Τσεχία και έζησε πολλά χρόνια στο Παρίσι. Είναι ιδιαίτερα γνωστός για τα 25 Κουιντέτα του για Ξύλινα Πνευστά. Επίσης ασχολήθηκε με τη Θεωρία της Μουσικής και έγραψε αρκετές μελέτες.

Ο συνθέτης έγραψε μεταξύ του 1811 και του 1820 25 συνολικά Κουιντέτα Πνευστών. Όπως αναφέρει στην εισαγωγή της έκδοσης των Κουιντέτων, ήθελε να διευρύνει τις τεχνικές δυνατότητες των πέντε πνευστών οργάνων, τα οποία αναπτύσσονταν τη συγκεκριμένη εποχή. Ο ίδιος αναφέρει κάπου αλλού ότι προσπάθησε να αναπτύξει το ενδιαφέρον του κοινού για τα πνευστά όργανα, εφόσον κατά την εποχή εκείνη η μουσική δωματίου ήταν περιορισμένη κυρίως σε σύνολα εγχόρδων. Επίσης, δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο σύνθετης έπαιζε φλάουτο.

Τα έργα αυτά χαρακτηρίζονται από:

1. Δύσκολα δεξιοτεχνικά μέρη
2. Σύγχρονα δημοφιλή μουσικά στοιχεία της εποχής όπως:
  - Στοιχεία από την κωμική όπερα
  - Στοιχεία από την παραδοσιακή μουσική της Βοημίας
  - Εμβληματικά στοιχεία

Το μέρος που θα ακούσετε είναι το Μινουέτο, το οποίο είναι το δεύτερο από τα τέσσερα μέρη του ολοκληρωμένου έργου. Αξίζει να σημειωθεί ότι συνήθως συναντούμε το Μινουέτο στο τρίτο μέρος ενός έργου με περισσότερα μέρη.

Εδώ μπορείτε να βρείτε την παρτιτούρα:

<https://www.idrs.org/scores/lehrer2/reicha/OP88/no2.html>

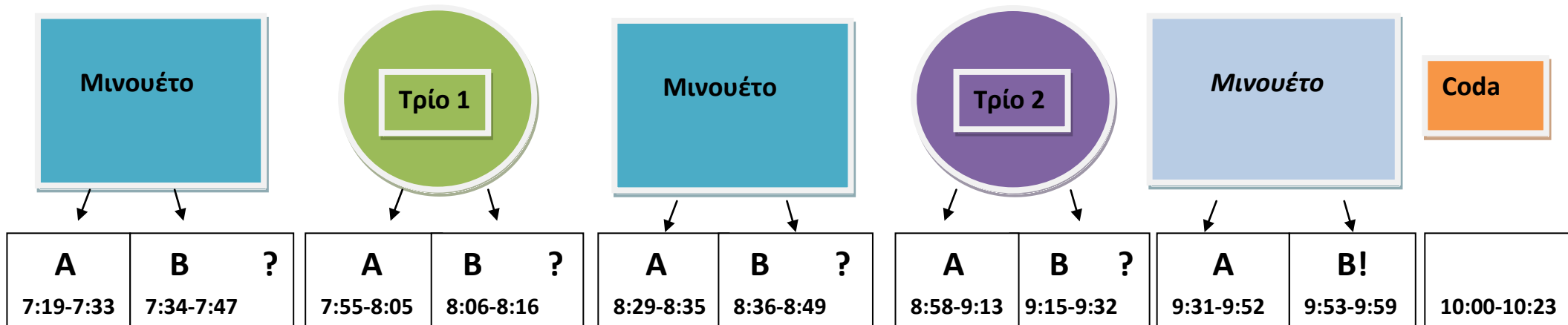
<https://www.youtube.com/watch?v=e zp7CqSwP90>

Για δυνατούς παίκτες!

Ακούστε προσεκτικά το Β' μέρος στην τρίτη εμφάνιση του Μινουέτου. Πώς επεξεργάζεται το θέμα ο συνθέτης;

Ας παρακολουθήσουμε τη Μορφή του κομματιού:

Το κάθε μέρος είναι γραμμένο σε διμερή μορφή. Αποτελείται δηλαδή από δύο διαφορετικά μέρη χωρίς όμως μεγάλη διαφορά στο χαρακτήρα.

Εμβάθυνση

Σε αυτή την περίπτωση έχουμε «κυκλική διμερή μορφή», η οποία άρχισε να χρησιμοποιείται στο τέλος του 18^{ου} αι. Εξηγήστε την ονομασία αφού ακούσετε προσεκτικά και εντοπίσετε τι συμβαίνει στο τέλος κάθε μέρους (?).

Δοκιμάστε στα μουσικά σας όργανα το θέμα Α:

The image shows two staves of musical notation for Theme A. The first staff is in 2/4 time and begins with a piano (*p*) dynamic. It contains five measures of music: a quarter note on G4, a quarter note on A4, a quarter note on B4, a quarter note on C5, and a quarter note on B4. The second staff begins with a forte (*f*) dynamic and contains five measures: a quarter note on G4, a quarter note on A4, a quarter note on B4, a quarter note on C5, and a quarter note on B4. The notation includes a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 2/4. The first staff ends with a *cresc.* marking, and the second staff ends with a double bar line.

Franz Danzi - Φραντς Ντάντσι (1763-1826)

Κουιντέτο Πνευστών σε Σολ Μείζονα έργο 67 αρ. 1

II. Andante con moto

Γερμανός συνθέτης. Καταγόταν από οικογένεια μουσικών και ασχολήθηκε και ο ίδιος, όπως ο πατέρας του με το βιολοντσέλο. Έπαιξε σε γνωστές ορχήστρες της εποχής, ενώ παράλληλα ασχολήθηκε με τη σύνθεση. Στη συνέχεια ανέλαβε τη διεύθυνση αρκετών σημαντικών ορχηστρών της Γερμανίας.

Το κομμάτι που θα ακούσετε ανήκει σε μια σειρά από τρεις συλλογές Κουιντέτων για ξύλινα πνευστά τα οποία εκδόθηκαν το 1823-1824. Το κάθε έργο αποτελείται συνήθως από τέσσερα μέρη. Θα ακούσετε το 2^ο από τα τέσσερα μέρη του Κουιντέτου αρ. 67, no.1 σε Σολ μείζονα.

<http://bit.ly/1PiIykr>

Εδώ μπορείτε να ακούσετε το κομμάτι:

<https://play.spotify.com/album/1kyvhlnIRXhNTIhP36QUtv>

Ακούστε προσεκτικά:

Θέμα Α 0:01

Θέμα Β 0:36

Δύο κυρίως χαρακτηριστικά **αντιθετικά θέματα**, σε αυτή την περίπτωση το πρώτο πιο _____ και το δεύτερο πιο _____.

[επιλέξτε: λυρικό/ μελωδικό, ζωηρό /ρυθμικό]

Ακούστε και προσπαθήστε να αναγνωρίσετε πότε επανέρχονται τα θέματα κατά τη διάρκεια του κομματιού.

Εμβάθυνση

Η μορφή του κομματιού αναφέρεται ως *απλουστευμένη μορφή σονάτας*.

Σκεφτείτε γιατί.

Ποιο μέρος πιστεύετε ότι λείπει;

Μορφή Σονάτα

Αποτελείται από τρία μέρη:

Η Έκθεση

όπου δύο θέματα με διαφορετικό χαρακτήρα παρουσιάζονται σε δύο διαφορετικές τονικότητες.

Η Ανάπτυξη

όπου το θεματικό υλικό αναπτύσσεται με διάφορους τρόπους.

Η Επανέκθεση

όπου επαναλαμβάνονται τα θέματα της έκθεσης, αυτή τη φορά και τα δύο στην κύρια τονικότητα.

Richard Wagner - Ρίχαρντ Βάγκνερ (1813-1883)

Der Engel - Ο Άγγελος

(μεταγραφή Άλκης Μπαλτάς)

Γερμανός συνθέτης, ποιητής και συγγραφέας. Σημαντικό του έργο οι όπερες και τα Μουσικά Δράματα μεταξύ των οποίων ο Ιπτάμενος Ολλανδός, Τανχώυζερ, Λόενγκριν, Τριστάνος και Ισόλδη. Έγραψε επίσης έργα για Ορχήστρα και Χορωδία.

Εδώ πρόκειται για ένα τραγούδι του συνθέτη, το οποίο δημιουργήθηκε το 1857. Στη συναυλία θα παρουσιαστεί σε μεταγραφή για Κουιντέτο Ξύλινων Πνευστών, την οποία επιμελήθηκε ο κ. Άλκης Μπαλτάς.

Το πρωτότυπο έργο ανήκει στον κύκλο τραγουδιών "Wesendonck-Lieder" βασισμένων σε ποιήματα της Mathilde Wesendonck, συζύγου ενός από τους ευγενείς προστάτες του

συνθέτη, στο κτήμα του οποίου είχε φιλοξενηθεί ο συνθέτης με την οικογένειά του για ένα διάστημα.

Μπορείτε να ακούσετε το τραγούδι εδώ:

<https://www.youtube.com/watch?v=reTEQEDup10>

<p>In der Kindheit frühen Tagen Hört ich oft von Engeln sagen, Die des Himmels hehre Wonne Tauschen mit der Erdensonne,</p> <p>Daß, wo bang ein Herz in Sorgen Schmachtet vor der Welt verborgen, Daß, wo still es will verbluten, Und vergehn in Tränenfluten,</p> <p>Daß, wo brünstig sein Gebet Einzig um Erlösung fleht, Da der Engel niederschwebt, Und es sanft gen Himmel hebt.</p> <p>Ja, es stieg auch mir ein Engel nieder, Und auf leuchtendem Gefieder Führt er, ferne jedem Schmerz, Meinen Geist nun himmelwärts!</p>	<p>Στην παιδική μου ηλικία Άκουσα συχνά να μιλούν για τους αγγέλους, Αυτούς που έρχονται από τους ουρανούς κάτω στο φως της Γης.</p> <p>Έρχονται για να βοηθήσουν αυτούς που είναι μόνοι Γεμάτοι πόνο στην καρδιά και μοναξιά, αυτούς που χάνονται μέσα σε πλημμύρες δακρύων.</p> <p>Όταν η προσευχή τους, απεγνωσμένη έκκληση βοήθειας φτάνει κοντά του Τότε ο άγγελος έρχεται και σηκώνει το βάρος της δυστυχίας απαλά.</p> <p>Ναι, και σε μένα ήρθε κάποτε ένας άγγελος. Με τα λαμπερά φτερά του έδιωξε μακριά κάθε πόνο και δυστυχία και ανέβασε την ψυχή μου στον ουρανό.</p>
---	--

Εμβάθυνση

Μπορείτε να διακρίνετε κάποια χαρακτηριστικά του Ρομαντικού ύφους στην παρουσίαση που παρακολουθήσατε;

Δείτε τον πίνακα στη σελ. 262 του βιβλίου Machlis, J. Η Απόλαυση της Μουσικής.

Άλκη Μπαλτά

Μικρή Σουίτα για Κουιντέτο Πνευστών

Ο συνθέτης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1948. Σπούδασε σύνθεση και διεύθυνση ορχήστρας και έχει αναλάβει την καλλιτεχνική διεύθυνση αρκετών ορχηστρών

στην Ελλάδα.

Από το 2011 είναι ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου.

Πολλά έργα του μουσικής δωματίου, χορωδιακά, οπερατικά και έργα για ορχήστρα έχουν εκτελεστεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Συνθέσεις του έχουν διακριθεί σε ελληνικούς καθώς και σε διεθνείς διαγωνισμούς.

Εδώ μπορείτε να ακούσετε το έργο:

<https://www.youtube.com/watch?v=IWjgz5kUC2k>

Ακούστε τα πέντε μέρη και καταγράψτε την ταχύτητα και το χαρακτήρα τους.

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____

Σημείωμα του συνθέτη για το συγκεκριμένο έργο του:

«Το καλοκαίρι του 1970 συμμετείχα ως βιολίστας-υπότροφος των "Μουσικών Νιάτων Ελλάδος" στην "Παγκόσμια Ορχήστρα Νέων" σε μουσική κατασκήνωση στον Καναδά. Συνάδελφοί μου, νέοι μουσικοί της ορχήστρας, με παρότρυναν να γράψω ένα έργο για κουιντέτο ξύλινων που να έχει ελληνικό χρώμα. Έτσι γεννήθηκε η Μικρή Σουίτα, η οποία παρουσιάστηκε για πρώτη φορά εκείνο το καλοκαίρι σε απογευματινή συναυλία από μουσικούς της ορχήστρας.

Τα πέντε σύντομα μέρη του έργου διαφοροποιούνται ως προς τη ρυθμική αγωγή και το χαρακτήρα τους. Τα μουσικά θέματα που χρησιμοποιούνται είναι δικής μου έμπνευσης, με εξαίρεση το τελευταίο μέρος, το οποίο βασίζεται στη μελωδία ενός παραδοσιακού κυπριακού χορού (συρτός).»

4. _____

_____

5. _____

_____

Εμβάθυνση

Ακούστε ακόμη ένα κομμάτι του συνθέτη, αυτή τη φορά για πιάνο, με τίτλο «Κυκλαδίτικο για σόλο πιάνο»

Πού παραπέμπει ο τίτλος; Πώς χρησιμοποιεί ο συνθέτης το ελληνικό στοιχείο στο έργο του;

<https://www.youtube.com/watch?v=3x27w-12UBk>

Επιμέλεια: Χρύσω Γρηγορίου